

# УСТАВНОМ СУДУ РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ

Београд

На основу члана 167. став 1. тачка 2. и члана 168. ст. 2. и 4. Устава Републике Србије („Службени гласник РС“, 98/2006) и члана 51. став 1. Закона о Уставном суду („Службени гласник РС“, бр. 109/2007. и 18 /2013) Демократска странка подноси

## ИНИЦИЈАТИВУ

ЗА ПОКРЕТАЊЕ ПОСТУПКА ЗА ОЦЕНУ УСТАВНОСТИ ОДРЕДАБА ЧЛАНА 1. ЗАКОНА О ПОТВРЂИВАЊУ СПОРАЗУМА О САРАДЊИ ИЗМЕЂУ ВЛАДЕ РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ И ВЛАДЕ УЈЕДИЊЕНИХ АРАПСКИХ ЕМИРАТА („СЛУЖБЕНИ ГЛАСНИК РС – МЕЂУНАРОДНИ УГОВОРИ“, 3/2013), КАО И ЧЛАНА 3. СТАВ 2. И ЧЛАНА 6. СПОРАЗУМА КОЈИ ЈЕ ПОТВРЂЕН ТИМ ЗАКОНОМ.

## ОБРАЗЛОЖЕЊЕ

Уставом Републике Србије је предвиђено да је владавина права основна претпоставка Устава (члан 3. став 1) и да се, осим на друге начине, остварује и „повиновањем власти Уставу и закону“ (члан 3. став 2). Правни поредак је јединствен (члан 4. став 1. и члан 194. став 1), а Устав је највиши правни акт Републике Србије (члан 194. став 2). Уставом је одређено да сви закони и други општи правни акти донети у Републици Србији морају бити у сагласности са Уставом (члан 194. став 3). Потврђени међународни уговори и општешрихваћена правила међународног права део су правног поретка Републике Србије. Потврђени међународни уговори не смеју бити у супротности са Уставом (члан 194. став 4. Устава Републике Србије).

Такође, Уставом је утврђено да економско уређење у Републици Србији почива на тржишној привреди, отвореном и слободном тржишту, слободи предузетништва, самосталности привредних субјеката и равноправности приватне и других облика својине (члан 82. став 1). Надаље, Република Србија је јединствено привредно подручје са јединственим тржиштем роба, капитала и услуга (члан 82. став 2). Према члану 84. Устава Републике Србије, сви имају једнак положај на тржишту (став 1). Забрањени су акти којима се, супротно закону ограничава слободна конкуренција, стварањем или злоупотребом монополског или доминантног положаја (став 2). Страна лица изједначена су на тржишту са домаћим (став 3). Устав јемчи приватну својину (члан 86. став 1) и забрањује дискриминацију, непосредну или посредну, по било ком основу (члан 21).

Одредба члана 1. Закона о потврђивању споразума о сарадњи између Владе Републике Србије и владе Уједињених Арапских Емирата, и одредбе члана 3. став 2. и члана 6. Споразума који је саставни део тог Закона, супротне су наведеним одредбама Устава Републике Србије, и то из следећих разлога:

1) У члану 6. Споразума предвиђено је да „Споразуми, уговори, програми и пројекти закључени у складу са овим споразумом не подлежу јавним набавкама, јавним

тендерима, јавним надметањима или другом поступку предвиђеном националним законодавством Републике Србије“. Према томе, у односима са Владом Уједињених Арапских Емирата, односно са физичким и правним лицима која та влада одреди, Влада Републике Србије има потпуно одрешене руке, тј. не везује је ни један пропис националног законодавства Републике Србије. Целокупан правни поредак Републике Србије у тим случајевима је суспендован. Не зна се колико ће тих случајева у будућности бити јер је Споразум „кровни“ акт на основу кога се могу склапати бројни уговори различите врсте. То је супротно одредби члана 3. Устава према коме је Република Србија правна држава у којој владају право и закони, а власт је дужна да се повинује Уставу и законима. У правној држави нема места суспензији националног законодавства вољом извршне власти, као што је то предвиђено чланом 6. Споразума. Одредба тог члана предвиђа да закључени споразуми, уговори, програми и пројекти (подразумева се и њихови потписници), не подлежу јавним набавкама, јавним тендерима и јавним надметањима, али ни „другом поступку предвиђеном националним законодавством Републике Србије“, дакле, ни законима о парничном поступку, о извршењу и обезбеђењу, о кривичном и прекршајном поступку нити било ком другом закону.

2) Суспензија националног законодавства коју предвиђа одредба члана 6. Споразума супротна је и одредбама члана 82. став 1. и 84. став 2. Устава који прокламују отворено и слободно тржиште и забрањују сваки акт којим се, стварањем монополског или доминантног положаја, ограничава конкуренција. Искључење националног законодавства (о јавним набавкама, јавним тендерима, јавним надметањима и другим поступцима) има циљ да партнеру са којим се склапа споразум обезбеди, ако не монополски, онда бар доминантан положај на тржишту. Супротно Уставу, тај сегмент тржишта Републике Србије на тај начин постаје затворен и неприступачан за било какву конкуренцију. То се не слаже са основним начелима економског уређења Републике Србије међу којима је слободно и отворено тржиште основно (члан 82. став 1. Устава).

3) У члану 2. (област: економска сарадња), став 3. (сарадња у области пољопривреде), тачка 2. Споразума предвиђено је:

„2. У циљу инвестирања у развој пољопривредне производње и модернизације постојеће пољопривредне инфраструктуре, Република Србија је спремна да водећој пољопривредној компанији из Уједињених Арапских Емирата, коју предложи УАЕ Страна, понуди имовину у пољопривредним компанијама у државном власништву, дугорочни закуп пољопривредног земљиштата и/или пословну сарадњу, све по правилима и условима о којима се Стране у овом споразуму договоре, или свака Страна и приватни сектор, или које договори приватни сектор обеју Страна, а што ће бити регулисано посебним споразумима/уговорима (купопродаја, дугорочни закуп, концесије по БОТ систему (*built - operate - transfer: изгради - користи - пренеси*), продаја капитала и/или имовине у постојећим компанијама, пословна сарадња итд.)“.

Та одредба Споразума предвиђа купопродају, дугорочни закуп и др. имовине у домаћим пољопривредним компанијама које су у државном власништву и противуставна је из разлога наведених напред у тачкама 1. и 2. Уговори о купопродаји, дугорочном закупу и др. биће склапани мимо јавног огласа, надметања и могућности да им приступи било ко други осим држављана УАЕ. То је супротно одредби Устава да сви имају једнак правни положај на тржишту (члан 84. став 1) и представља кршење уставне забране ограничења слободне конкуренције и стварања монополског или

доминантног положаја једном купцу, односно закупцу (члан 84. став 2), у овом случају припаднику УАЕ. Та одредба је и дискриминаторска јер продајом и уступањем имовине без тендера једном купцу, који се тако доводи у повлашћени положај, остали грађани и правна лица из Србије и странци из ЕУ, којима то није понуђено, немају једнак положај, чиме се крше одредбе члана 21. Устава о забрани дискриминације.

Цитираном одредбом члана 2. Споразума нуди се продаја, закуп и др. „имовине у пољопривредним компанијама у државном власништву“. Према изјавама грађана, које нису демантоване, у тој имовини налазе се и земљишта која су у поступку реституције, па од доношења Закона о враћању одузете имовине и обештећењу („Сл. гласник РС“, 72/2011) она правно више нису у „државном власништву“, већ у приватној својини. Фактичко је и техничко питање што том имовином до краја поступка за повраћај приватном власнику управља државни орган, али та имовина од доношења тог закона више није државна. Влада даје у закуп, па чак и продаје туђу имовину, што представља тешку узурпацију приватне својине супротно одредби члана 86. Устава која јој гарантује правну заштиту и изједначава је са осталим облицима својине. Због тога је и поменути Закон о враћању одузете имовине и обештећењу забрањено отуђење и оптерећење те имовине до краја поступка за њено враћање.

4) Споразум који је потврђен Законом чију уставност оспоравамо, супротан је и духу Устава Републике Србије који несумњиво не дозвољава злоупотребу и изигравање закона. Циљ Закона и њиме потврђеног Споразума је управо у томе, да се изигра национално законодавство. То је нескривено речено у одредби члана 6. оспореног Споразума, а видљиво је и из других одредаба Споразума. Сама идеја о склапању једног таквог међудржавног уговора мотивисана је намером да се на тај начин „доскочи“ решењима домаћих закона (Закон о пољопривредном земљишту, који забрањује продају пољопривредног земљишта страном физичком или правном лицу, Закон о враћању одузете имовине и обештећењу, који забрањује отуђење и оптерећење подржављене имовине), будући да ратификовани међународни уговори по Уставу имају већу правну снагу од закона (члан 194. став 5). Ту могућност, да склапањем једног међународног уговора, могу ставити ван снаге скоро целокупни правни поредак Републике Србије, домаћи потписници Споразума су знали, или су морали да знају, па су због тога одговорни за свесну и неприкривену саботажу националног законодавства. У времену до ратификације Споразума Влада Републике Србије је поступала противзаконито, а ратификација Споразума представљала је нелегитиман пут за изигравање домаћег законодавства. То је супротно одредби члана 198. став 1. Устава према којој појединачни акти и радње државних органа морају бити засновани на закону.

5) Напред описана неуставност одредаба члана 3. став 2. и члана 6. Споразума повлачи и делимичну неуставност члана 1. Закона којим је ратификован Споразум у целини јер према Уставу Републике Србије потврђени међународни уговори морају бити у складу с Уставом (члан 16. став 2. и члан 194. став 4).

6) До тренутка подношења ове иницијативе потписано је више појединачних уговора на основу поменутог Оквирног Споразума који су већ нанели огромну финансијску штету Републици Србији. У питању су уговори који су потпуно или у битном делу непознати јавности јер Влада Републике Србије одбија да објави. До сада су преко Оквирног Споразума потписани уговори са авио-компанијом Етихад, пољопривредном компанијом Ал Рафавед и компанијом Игл Хилс из УАЕ. Наведени уговори производе огромну штету интересима Републике Србије а поред тога су

најављени нови, потпуно беспотребни, уговори којима ће се нпр. дати посао посредовања у набавци нових бројила за електричну енергију компанији из УАЕ.

На основу напред изложеног предлажемо Уставном суду:

а) да утврди да одредба члана 1. Закона о потврђивању споразума о сарадњи између владе Републике Србије и владе Уједињених Арапских Емирата („Службени гласник РС – Међународни уговори“, 3 /2013), у делу којим је потврђен члан 3. став 2. и члан 6. Споразума, као и одредбе члана 3. став 2. и члана 6. потврђеног Споразума, нису у складу са Уставом;

б) да до доношења коначне одлуке, на основу члана 168. став 4. Устава и члана 56. став 1. Закона о уставном суду, одреди привремену меру обуставе извршења појединачних аката и радњи које су предузете на основу оспореног Закона, односно Споразума јер би њиховим извршењем могле наступити неотклоњиве штетне последице.

У Београду, 12. септембра 2014. године

За Демократску странку

СЕКРЕТАР

Милан Поповић